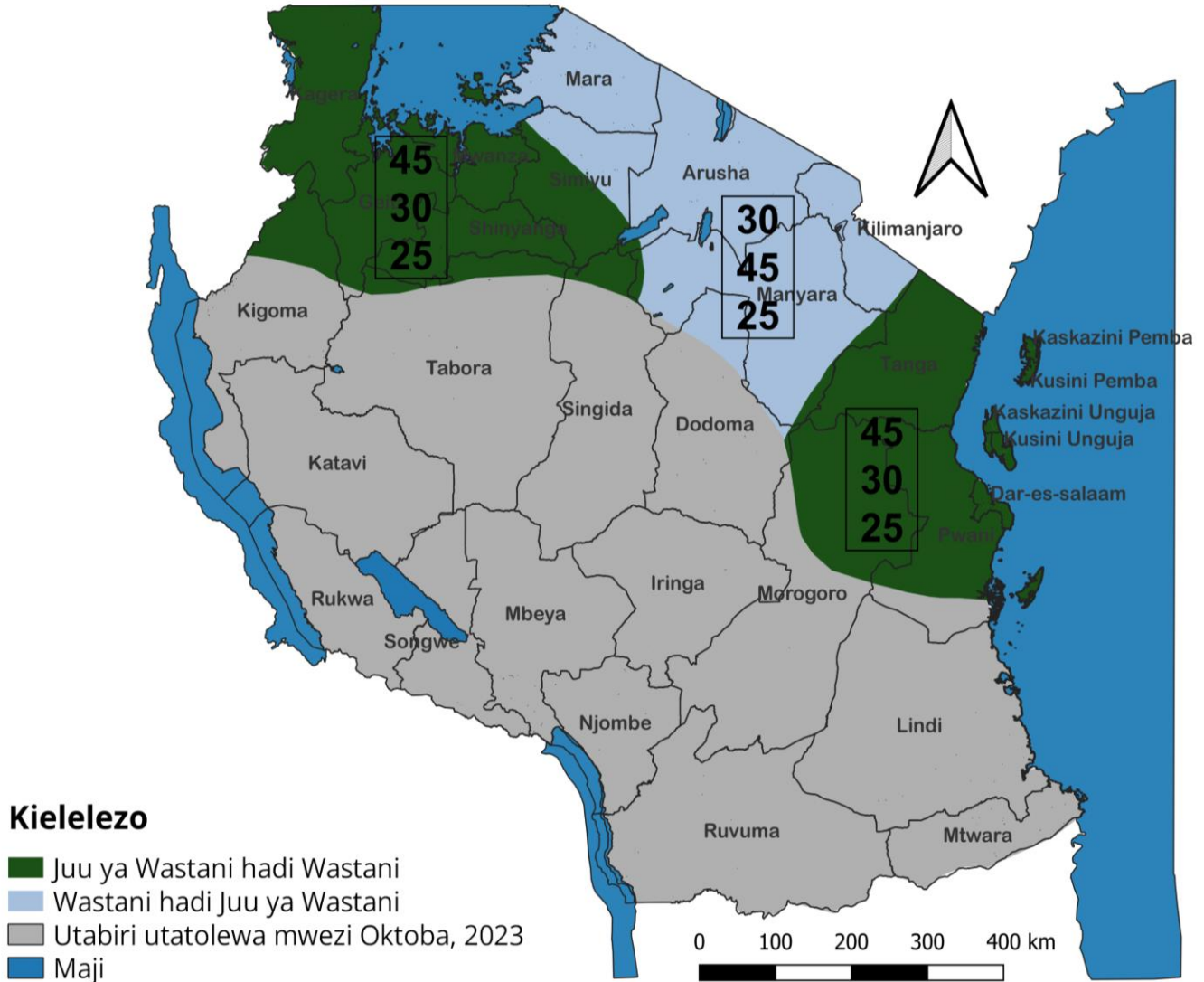

MWELEKEO WA MVUA ZA MSIMU WA VULI OKTOBA – DISEMBA, 2023

Kielelezo 1: Mwelekeo wa mvua za Oktoba hadi Disemba, 2023.

Dondoo muhimu za msimu wa mvua za Vuli; Oktoba - Disemba 2023

Taarifa hii inatoa uchambuzi wa mwenendo wa mifumo ya hali ya hewa na mwelekeo wa msimu wa mvua za Vuli katika kipindi cha Oktoba – Disemba, 2023, ushauri kwa wadau wa sekta na mamlaka mbalimbali kama vile Kilimo na Usalama wa Chakula, Mifugo na Uvuvi, Utalii na Wanyamapori, Uchukuzi, Mamlaka za miji, Nishati, Maji na Madini, Afya pamoja na Menejimenti za Maafa. Baadhi ya mambo muhimu katika taarifa hii ni: -

- i. Uwepo wa El-Niño unatarajiwa kuwa na mchango mkubwa katika mvua za msimu wa Vuli, 2023.
- ii. Mvua za Vuli, 2023 zinatarajiwa kuwa za Juu ya Wastani hadi Wastani katika maeneo mengi ya pwani ya kaskazini na ukanda wa Ziwa Victoria. Aidha, kwa maeneo ya nyanda za Juu kaskazini mashariki na maeneo machache ya mashariki mwa Ziwa Victoria mvua zinatarajiwa kuwa za Wastani hadi Juu ya Wastani.
- iii. Mvua za Vuli, zinatarajiwa kuanza wiki ya nne ya mwezi Septemba, 2023 katika maeneo ya magharibi mwa Ziwa Victoria na kusambaa katika maeneo mengine mwezi Oktoba, 2023. Kwa kawaida mvua za Vuli huisha mwezi Disemba, hata hivyo msimu huu mvua za nje ya msimu zinatarajiwa kuendelea Januari, 2024.
- iv. Ongezeko la mvua linatarajiwa katika kipindi cha mwezi Disemba, 2023.

Athari zinazotarajiwa:

- i. Shughuli za kilimo zinatarajiwa kuendelea kama ilivyo kawaida kwa msimu wa Vuli, 2023. Hata hivyo, ongezeko la unyevu wa udongo linaweza kujitokeza na kuathiri ukuaji wa mazao na shughuli za kilimo.
- ii. Kina cha maji katika mito na mabwawa kinatarajiwa kuongezeka.
- iii. Magonjwa ya mlipuko yanaweza kujitokeza kutokana na uchafuzi wa maji.

1. MWELEKEO WA MVUA ZA VULI (OKTOBA – DISEMBA), 2023

Msimu wa mvua za Vuli ni mahususi kwa maeneo ya nyanda za juu kaskazini mashariki (Mikoa ya Arusha, Manyara na Kilimanjaro), pwani ya kaskazini (kaskazini mwa mkoa wa Morogoro, mikoa ya Pwani (ikijumuisha visiwa vya Mafia), Dar es Salaam, Tanga pamoja na visiwa vya Unguja na Pemba), ukanda wa Ziwa Victoria (Mikoa ya Kagera, Geita, Mwanza, Shinyanga, Simiyu na Mara) pamoja na kaskazini mwa mkoa wa Kigoma.

Kutokana na mifumo ya hali ya hewa inayotarajiwa katika kipindi cha Vuli (kama inavyoelezwa katika kipengele cha 2 cha taarifa hii), kwa ujumla mvua za Juu ya Wastani hadi Wastani zinatarajiwa katika maeneo mengi ya mikoa ya Kagera, Geita, Mwanza, Shinyanga, kusini mwa mkoa wa Simiyu, kaskazini mwa mkoa wa Kigoma, Dar es Salaam, Tanga, Pwani (ikiwemo visiwa vya Mafia), kaskazini mwa mkoa wa Morogoro na pamoja na visiwa vya Unguja na Pemba katika msimu wa mvua za Vuli, 2023. Hata hivyo, mvua za Wastani hadi Juu ya Wastani zinatarajiwa katika maeneo ya mikoa ya Mara, kaskazini mwa mkoa wa Simiyu, Arusha, Manyara na Kilimanjaro. Mvua zinatarajiwa kuanza wiki ya nne ya mwezi Septemba, 2023 katika maeneo ya magharibi mwa Ziwa Victoria na kusambaa katika maeneo mengine mwezi Oktoba, 2023. Kwa kawaida mvua za Vuli huisha mwezi Disemba, hata hivyo msimu huu mvua za nje ya msimu zinatarajiwa kuendelea mwezi Januari, 2024. Ongezeko la mvua linatarajiwa mwezi Disemba, 2023. Maelezo ya kina juu ya mwelekeo wa mvua hizo za msimu ni kama ifuatavyo:

i. Kanda ya Ziwa Victoria: (Mikoa ya Kagera, Geita, Mwanza, Shinyanga, Simiyu, na Mara) pamoja na kaskazini mwa mkoa wa Kigoma (wilaya za Kakonko na Kibondo):

Mvua za Vuli zinatarajiwa kuwa za Juu ya Wastani hadi Wastani katika maeneo ya mikoa ya Kagera, Geita, Mwanza, Shinyanga, kusini mwa mkoa wa Simiyu pamoja na kaskazini mwa mkoa wa Kigoma. Hata hivyo, mvua za Wastani hadi Juu ya Wastani zinatarajiwa katika maeneo ya mikoa ya Mara na Kaskazini mwa mkoa wa Simiyu.

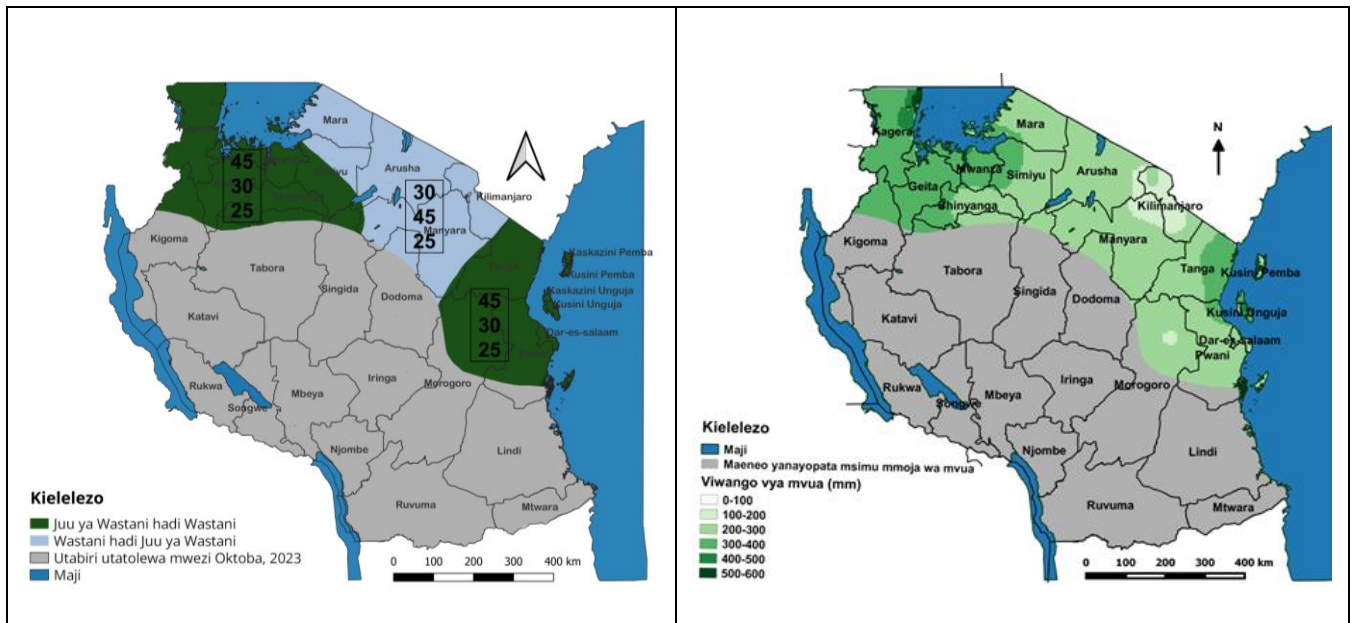
Mvua hizo zinatarajiwa kuanza wiki ya nne ya mwenzi Septemba hadi wiki ya kwanza ya mwezi Oktoba, 2023 katika mkoa wa Kagera na kutawanyika katika maeneo mengine katika wiki ya pili ya mwezi Oktoba, 2023. Mvua za Vuli 2023 kwa maeneo hayo zinatarajiwa kuendelea hadi mwezi Januari, 2024.

ii. Ukanda wa Pwani ya Kaskazini: (kaskazini mwa mkoa wa Morogoro, mkoa wa Pwani (ikijumuisha kisiwa cha Mafia), Dar es Salaam, Tanga pamoja na visiwa vya Unguja na Pemba):

Mvua za Juu ya Wastani hadi Wastani zinatarajiwa katika mikoa ya Dar es Salaam, Tanga, Pwani (ikijumuisha visiwa vya Mafia), kaskazini mwa mkoa wa Morogoro na visiwa vya Unguja na Pemba. Mvua hizo zinatarajiwa kuanza wiki ya kwanza na ya pili ya mwezi Oktoba, 2023 na kuisha wiki ya kwanza na ya pili ya mwezi Januari, 2024.

iii. Nyanda za Juu Kaskazini Mashariki: (Mikoa ya Arusha, Manyara na Kilimanjaro):

Mvua za Wastani hadi Juu ya Wastani zinatarajiwa katika maeneo haya. Mvua hizo zinatarajiwa kuanza katika wiki ya pili na ya tatu ya mwezi Oktoba, 2023 na kuisha wiki ya kwanza na ya pili ya mwezi Januari, 2024.

Kielelezo 2: Kushoto: Mwelekeo wa mvua za Vuli (Oktoba –Disemba), 2023 na Kulia: Wastani wa muda mrefu (miaka 30) wa mvua za Vuli (1991-2020).

Angalizo 1: Kutokana na uwepo wa El-Niño, vipindi vya mvua vinatarajiwa kwa mwezi Septemba, 2023 katika baadhi ya maeneo nchini. Hata hivyo, mvua za Vuli, 2023 zinatarajiwa kuanza rasmi mwezi Oktoba, 2023 katika maeneo mengi.

Angalizo 2: Mwelekeo wa mvua uliotolewa hapa umezingatia zaidi kipindi cha msimu (miezi mitatu) na hali ya mvua katika maeneo makubwa. Hivyo, viashiria vinavyochangia mwenendo wa mifumo ya mvua na mabadiliko ya muda mfupi katika maeneo madogo utazingatiwa katika uchambuzi wa utabiri wa muda wa kati na mfupi. Watumiaji wa taarifa hii wanashauriwa kufuatilia taarifa za utabiri wa saa 24, siku 10, mwezi na tahadhari kama zinavyotolewa na Mamlaka ya Hali ya Hewa Tanzania (TMA).

2. MIFUMO YA HALI YA HEWA

Joto la bahari la Juu ya Wastani linatarajiwa katika eneo la kati la kitropiki la bahari ya Pasifiki, hali inayoashiria uwepo wa El-Niño. Hali kadhalika, joto la bahari la Juu ya wastani linatarajiwa katika eneo la magharibi mwa bahari ya hindi wakati joto la Chini ya Wastani hadi Wastani linatarajiwa kuwepo katika eneo la mashariki mwa bahari ya Hindi hali inayotambulika kama “positive Indian Ocean Dipole (IOD)”. Kwa upande mwingine, joto la bahari la Wastani hadi Juu kidogo ya Wastani linatarajiwa kuwepo katika eneo la mashariki

mwa bahari ya Atlantiki. Hali hii kwa ujumla inatarajiwa kuimarisha mifumo inayosababisha mvua nchini.

3. ATHARI NA USHAURI

Athari za kisékta na ushauri uliotolewa hapa chini umeandaliwa na Mamlaka ya Hali ya Hewa Tanzania kwa kushirikiana na wataalam wa sekta husika katika mkutano wa wadau wa hali ya hewa uliofanyika tarehe 22 Agosti, 2023. Wadau wa sekta mbalimbali za kiuchumi na kijamii wanashauriwa kupanga na kutekeleza shughuli zao kwa kuzingatia taarifa mahususi za hali ya hewa zinazotolewa na TMA.

a) Kilimo na Usalama wa Chakula

Vipindi vya unyevu wa kuzidi kiasi pamoja na mafuriko vinaweza kujitokeza na kuathiri ukuaji wa mazao na miundombinu ya kilimo. Magonjwa kama vile ukungu (Fungus) yanatajariwa kuongezeka na kuathiri mazao kama viazi mviringo, nyanya, ufuta na maharage. Hata hivyo, shughuli za kilimo zinatarajiwa kuendelea kama ilivyo kawaida hususan katika maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Wastani hadi Juu ya Wastani

Wakulima wanashauriwa kuandaa mashamba, kupanda, kupalilia na kutumia pembejeo husika kwa wakati, kutumia mbinu bora na teknolojia za kuzuia maji kutuama shambani, mmomonyoko na upotevu wa rutuba, na kuchagua mbegu na mazao sahihi kwa ajili ya msimu huu wa Vuli. Aidha, inashauriwa kuimarisha miundombinu ya kilimo pamoja na uvunaji maji ya mvua na kudhibiti visumbufu vya mimea ili kupunguza athari zinazoweza kujitokeza.

b) Mifugo na Uvuvi

Maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Juu ya Wastani hadi Wastani na maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Wastani hadi Juu ya Wastani, wafugaji na wavuvi wanatarajiwa kufaidika na upatikanaji wa malisho na chakula cha samaki. Hali hii inaweza kupelekea kuongezeka kwa uzalishaji wa bidhaa za mifugo na zile za uvuvi katika maeneo mengi. Hata hivyo, mlipuko wa magonjwa ya mifugo kama vile ugonjwa wa homa ya bonde la ufa na kuzaliana kwa wadudu wanaosambaza magojwa vinaweza kujitokeza. Vilevile, matukio ya kuongezeka kwa magonjwa ya mwani baharini na kupungua kwa uzalishaji wa mwani kutokana na kupungua kwa kiwango cha chumvi ya maji ya bahari vinatarajiwa.

Wafugaji wanashauriwa kutumia mbinu bora za ufugaji ili kutunza malisho na kuvuna maji ya mvua kwa matumizi ya baadae. Jamii inashauriwa kuweka mipango mizuri ya matumizi bora ya maji na malisho. Wakulima wa mwani wanashauriwa kulima mwani kwenye maji ya kina kirefu ili kuondokana na athari za maji ya mvua yanayokuwa yanaingia baharini. Aidha, Wafugaji na wavuvi wanashauriwa kufuatilia mirejeo ya tabiri za hali ya hewa na ushauri kutoka kwa maafisa ugani ili kupunguza athari zinazoweza kujitokeza na kuongeza tija katika msimu huu wa mvua.

c) Utalii na Wanyamapori

Hali ya malisho na maji kwa ajili ya wanyamapori katika mbuga na hifadhi inatarajiwa kuwa nzuri. Hata hivyo, wingi wa mvua unaotarajiwa katika maeneo mengi unaweza

kusababisha kutuama na kusambaa kwa maji na kupelekea wanyamapori kuhama, hususan katika maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Juu ya Wastani hadi Wastani. Hali hii inaweza kupelekea magonjwa ya wanyamapori kusambaa kwa wanyama wanaofugwa na binadamu kutokana na wanyamapori kuingia katika makazi ya jamii zinazozunguka hifadhi na mbuga. Pia, hali hii inaweza kusababisha hatari kwa binadamu na wanyama wanaofugwa kutokana na kushambuliwa na wanyama wakali.

Mamlaka husika zinashauriwa kuboresha miundombinu mbalimbali katika hifadhi za wanyamapori na kujenga uelewa kwa jamii ili kupunguza athari zinazoweza kujitokeza kutokana na hali ya mvua inayotarajiwa. Hivyo basi, jamii inashauriwa kutoa taarifa kwa mamlaka husika iwapo wanyamapori wataingia katika makazi au maeneo mbalimbali ya watu.

d) Usafiri na Usafirishaji

Kutokana na utabiri uliotolewa, miundombinu ya usafiri na usafirishaji inaweza kuathirika hususan maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Juu ya Wastani hadi Wastani. Matukio ya hali mbaya ya hewa yanaweza kuharibu miundombinu ya barabara na reli, ongezeko la ajali barabarani katika usafiri wa nchi kavu; kuchelewa au kusitishwa kwa safari za ndege, mawasiliano hafifu angani na kuongezeka kwa gharama za uendeshaji katika usafiri wa anga. Wadau wa sekta hii wanashauriwa kuchukua hatua stahiki katika utekelezaji wa ujenzi wa miundombinu mbalimbali pamoja na ukaguzi wa mara kwa mara wa miundombinu ya usafiri na usafirishaji ili kupunguza athari zinazoweza kujitokeza.

e) Nishati, Maji na Madini

Upatikanaji wa maji unatarajiwa kuimarika, hususan katika maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Wastani na Juu ya Wastani. Kina cha maji katika mabwawa na mito kinatarajiwa kuongezeka. Hivyo, athari katika miundombinu ya rasilimali maji na nishati inaweza kujitokeza. Shughuli za uchimbaji madini hususan katika migodi midogomidogo zifanyike kwa kuzingatia tahadhari zinazotolewa kwani ongezeko la maji katika udongo linaweza kusababisha maporomoko ya ardhi.

Wadau wanashauriwa kuzingatia matumizi endelevu na uhifadhi wa rasilimali maji katika shughuli za uchakataji wa madini, uzalishaji wa umeme, matumizi ya viwandani na majumbani. Hali kadhalika, mamlaka husika zinashauriwa kuweka mipango madhubuti ya uzalishaji wa nishati ya umeme kutoka vyanzo mbadala kama vile nishati ya jua, upepo na gesi endapo kutatokea uharibifu wa miundombinu kutokana na athari za mvua za Juu ya Wastani.

f) Mamlaka za Miji na Wilaya

Vipindi vya mvua kubwa vinaweza kusababisha kutuama kwa maji na mafuriko. Hali hii inaweza kusababisha uharibifu wa miundombinu na upotevu wa maisha na mali. Mamlaka za Miji zinashauriwa kuboresha mifumo ya mifereji ya maji ili kupunguza athari zinazoweza kusababishwa na mafuriko sambamba na kutoa elimu kwa jamii juu ya hatua zinazopaswa kuchukuliwa. Hatua hizo ni pamoja na kuimaraisha kamati za maafa ngazi za kijiji na wilaya ili waweze kujiandaa, kukabiliana na kupunguza athari pindi zitakapotokea.

g) Sekta ya Afya

Magonjwa ya mlipuko yanaweza kujitokeza kutokana na uharibifu wa miundombinu ya maji taka unaoweza kusababishwa na maji kutuama na kutiririka. Hivyo, jamii inashauriwa kuchukua hatua kwa kuhakikisha usafi wa mazingira yanayowazunguka, kuharibu mazalia ya mbu na kudumisha usafi kwa ujumla. Mamlaka za Afya zinashauriwa kuchukua hatua stahiki kupunguza athari zinazoweza kujitokeza, ikiwa ni pamoja na kuhimiza wananchi kutibu maji kabla ya kutumia, pamoja na kunywa maji safi na salama. Pia, kuhakikisha uwepo wa dawa za kutosha katika vituo vya Afya kwa kuzingatia uwezekano wa uharibifu wa miundombinu ya usafirishaji.

h) Sekta Binafsi

Sekta binafsi inatarajiwa kunufaika na mvua za kutosha zinazotarajiwa katika msimu huu wa Vuli hususan katika shughuli za kilimo, uzalishaji viwandani, n.k. Hata hivyo, wingi wa mvua hususan katika maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Juu ya Wastani hadi Wastani, unaweza kupelekea athari katika shughuli za ujenzi wa miundombinu, uhifadhi na usafirishaji wa mazao tete na bidhaa.

Wadau wa Sekta binafsi wanashauriwa kushirikiana na wataalamu mbalimbali ikiwemo wataalam wa hali ya hewa ili kukabiliana na athari zinazoweza kujitokeza. Taasisi za Benki na Bima zinashauriwa kuandaa na kutoa huduma mahususi kwa wadau ili kujenga ustahimilivu katika biashara.

i) Menejimenti za Maafa

Katika maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Juu ya Wastani hadi Wastani vipindi vya mvua kubwa vinaweza kujitokeza na kusababisha mafuriko na maporomoko ya ardhi na kupelekea uharibifu wa miundombinu, upotevu wa mali na madhara kwa binadamu na mazingira. Hivyo, Idara ya Menejimenti ya Maafa nchini inashauriwa kuendelea kuratibu utekelezaji wa mipango itakayosaidia kupunguza madhara yanayoweza kujitokeza. Aidha, sekta, mamlaka husika na Kamati za Usimamizi wa Maafa katika ngazi ya Mkoa, Wilaya, Kata na Vijiji/Mitaa zinashauriwa kushirikiana na kuchukua hatua stahiki ikiwemo kutoa elimu na miongozo itakayohamasisha kuzuia au kupunguza madhara, kujiandaa, kukabiliana na maafa na kurejesha hali endapo maafa yatatokea.

j) Vyombo vya Habari

Vyombo vya habari vinashauriwa kupata utabiri, kufuatilia na kusambaza taarifa na tahadhari za hali ya hewa pamoja na zile zilizo huishwa na Mamlaka. Vyombo vya habari vinashauriwa kutafuta na kutumia ushauri wa kissekta kutoka sekta husika wakati wa kutayarisha na kutoa taarifa mtambuka za hali ya hewa kwa jamii. Aidha, vyombo vya habari vinashauriwa kuandaa na kusambaza makala za kitaalamu kwa kutumia lugha nyepesi kwa lengo la kuhabarisha jamii juu ya matumizi sahihi ya utabiri wa hali ya hewa. Vilevile, kushirikiana na wataalamu wa sekta husika katika kuandaa vipindi maalum vya kutoa elimu na kwa wakati kuhusu athari mbalimbali za hali ya hewa zinazotarajiwa kutokea na hatua zinazopaswa kuchukuliwa ili kukabiliana na athari hizo.

Mamlaka ya Hali ya Hewa Tanzania inawashauri watumiaji wote wa taarifa za hali ya hewa ikiwa ni pamoja na wakulima, wafugaji, mamlaka za wanyamapori, wasafirishaji, mamlaka za maji na afya kuendelea kutafuta, kupata na kuzingatia ushauri wa wataalam katika sekta husika.

Mamlaka ya Hali ya Hewa Tanzania itaendelea kufuatilia mwenendo wa mifumo ya hali ya hewa na kutoa mirejesho ya mwelekeo wa mvua nchini kadri inavyohitajika. Aidha, wadau wanashauriwa kuwasiliana na Mamlaka ili kupata taarifa mahsusi za utabiri wa msimu ili kukidhi mahitaji maalum katika sekta zao.

Imetolewa: 24 Agosti, 2023

Na: Mamlaka ya Hali ya Hewa Tanzania